

UZZIŅAI

Gimenes asistenta pakalpojums - sociālais pakalpojums personai vai ģimenei, kuru spējas sociāli funkcionēt un iekļauties sabiedrībā dažādu sociālu, garīgu, fizisku traucējumu dēļ ir apgrūtinātas. Pakalpojuma ietvaros tiek veicināta sociālo prasmju apguve, pilnveide un apgūto prasmju nostiprināšana, nodrošinot klientam individuālu konsultatīvu, praktisku, izglītojošu, asistējošu un emocionālu atbalstu dzīvesvietā un sociālajā vidē.

Palīdz veiksmīgāk virzīt ikdienas dzīvi

Gimenes asistenta pakalpojumu piešķir tikai tad, ja ģimene to vēlas. Tā ir trīspusēja sadarbība: ģimene, sociālais darbinieks un ģimenes asistents. Ģimenes asistents nav persona, kas kaut ko izdara klienta vietā, bet gan motivē klientu to darīt pašam un veicina izpratni par to, ka tas ir vajadzīgs klientam.

Pakalpojumu var saņemt ģimenes vai personas, kuras dažādu sociālo grūtību mazināšanā ir vērsušās vai nosūtītas pie sociālā darbinieka. Lai saņemtu pakalpojumu, klients iesniedz iesniegumu par ģimenes asistenta pakalpojuma piešķiršanu. Sociālais dienests pieņem lēmumu un izsniedz nosūtījumu asistentam, kurā ir primārā informācija par klientu un plānotajiem darba uzdevumiem.

Ģimenes asistenta pakalpojums ietver sociālās rehabilitācijas aktivitātes, kas nodrošina personai atbalstu un apmācību sociālo prasmju apgūšanā, saskarsmē,

pašaprūpē, bērnu aprūpē un audzināšanā, personīgā (ģimenes) budžeta plānošanā, mājsaimniecības vadīšanā un mājas darbu veikšanā, nodrošina atbalstu un palīdzību mājokļa un nodarbinātības, izglītības, veselības un atkarību problēmu risināšanā, lai panāktu personas un ģimenes ilgtermiņu funkcionēšanu.

Ģimenes asistents klientam palīdz apgūt prasmes, kā veiksmīgi plānot un vadīt ikdienas dzīvi, kā piesaistīt trūkstošos resursus un sadarboties ar dažādām iestādēm un speciālistiem. Atbalsta sniegšana un izglītošana vienkāršos sadzīves uzdevumos, kas vairumam sabiedrības šķiet elementāri, daudzām personām un ģimenēm, kas nonākušas sociālā dienesta redzeslokā, var sagādāt grūtības, tādējādi radot citas sociālas problēmas: mājokļa zaudēšana, bērnu šķiršana no vecākiem, nepietiekama veselības aprūpe un izglītības nodrošinājums u.c. □

ĢIMENES ASISTENTS – atbalsta persona

No 2020.gada 1.oktobra līdz šī gada novembra sākumam Cēsu novada Sociālais dienests piedalījās Labklājības ministrijas īstenotajā Eiropas Sociālā fonda līdzfinansētā projekta “Profesionālā sociālā darba attīstība pašvaldībās” aktivitātes “Ģimenes asistenta pakalpojuma aprobēšana” pilotprojekta pirmajā kārtā.

Šajā laikā izstrādāta mācību programma ģimenes asistentiem, mācībās piedalījušies 50 ģimenes asistenti no 37 pašvaldībām, visi mācību dalībnieki piedalās pilotprojektā “Ģimenes asistenta pakalpojuma aprobēšana”. Pēc pilotprojekta un pētījuma 2023.gadā plānots apmācīt vēl 250 ģimenes asistentus un ar 2024.gadu iesaistīt tos pakalpojuma īstenošanā visā Latvijā.

Cēsu novada Sociālā dienesta Ģimeņu ar bērniem atbalsta no-

daļas vadītāja Elita Rancāne teic: “Šobrīd Cēsu novadā divi ģimenes asistenti sniedz palīdzību septiņām ģimenēm. Pēc administratīvi teritoriālās reformas Sociālā dienesta teritorija kļuva lielāka, nebija iespējams ģimenes asistenta pakalpojumus nodrošināt visā pašvaldības teritorijā, jo asistents nevar vienlaicīgi strādāt ar vairāk kā četrām ģimenēm, lai darbs būtu jēgpilns. Nācās meklēt risinājumus situācijai, un Sociālais dienests noslēdza pakalpojuma līgumu ar biedrību “Latvijas Samariešu apvienība”, kas vēl 15 ģimenēm sniedz šo pakalpojumu.”

Asistents ir cilvēks, kurš ģimeni iepazīst vistuvāk, ir tai līdzās ikdienā, tāpēc ir svarīgi, lai ģimene speciālistam uzticētos un lai būtu saderība, lai sadarbība būtu iespējama. E. Rancāne atzīst, ka ne visas ģimenes šim pakalpojumam piekrīt: “Uzticēties otram, pieļaut sev tuvāk ir grūti. Kādreiz viens no ģimenes ir tam gatavs, bet otrs līdzcilvēks nē, arī tad palīdzēt nav iespējams.”

Vērtējot būtiskākos ģimenes asistenta pakalpojuma sniegšanas ieguvumus, Elita Rancāne uzskaita: sniedzot pakalpojumu augsta riska ģimenēm un ģimenēm ar vājām bērnu aprūpes prasmēm, tiek apgūtas jaunas ie-

maņas bērnu audzināšanā, tādējādi mazinot augstos riskus un veicinot bērna palikšanu bioloģiskajā ģimenē vai bērna atgriešanu ģimenē. Sniedzot pakalpojumu pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem vai personām ar pazīmēm par garīga rakstura traucējumiem, kuras dzīvo sabiedrībā, tiek nodrošināts atbalsts sociālo un sadzīves prasmju apgūšanā, sekmējot spējas risināt ar patstāvīgas dzīves organizēšanu saistītos jautājumus. Tā arī tiek veicināta mērķa grupu klientu integrācija sabiedrībā un darba tirgū. Pakalpojumu var saņemt arī pilngadību sasnieguši jaunieši, ja viņi bijuši ārpusģimenes aprūpē, bet tā beidzas. Jaunieši saņem atbalstu sociālo un sadzīves prasmju apgūšanā patstāvīgas dzīves uzsākšanai.

Ģimenes asistents strādā preventīvi, palīdzot uzlabot prasmes, pirms nonākts līdz krīzes situācijai. Labklājības ministrija, prezentējot informāciju par ģimenes asistenta pakalpojumu, norādījusi, ka līdz šim, vērtējot ieguldījumu sociālajos pakalpojumos, prevencijai atvēlēts mazāk nekā viens procents, un šis ir solis, lai to finansējumu šim virzienam palielinātu. □

Svarīga sadarbība un uzticēšanās

Ģimeņu ar bērniem atbalsta nodaļas ģimenes asistente Gerda Kokare pilotprojektā piedalās kopš tā īstenošanas sākuma.

Vīņa vērtē, ka ģimenes asistents ir kā sociālā darbinieka “acis un rokas”, kas sniedz neatņemamu atbalstu ģimeņu ikdienas prasmju uzlabošanā. Arī pakalpojuma saņēmēji novērtē asistenta klātesamību ikdienā, sniegto atbalstu un palīdzību. Bieži sadarbību laikā asistents ģimenei kļūst par uzticības personu, draugu, kuram lūgt palīdzību dažādu situāciju atrisināšanā.

Kādas būtiskākās problēmas izkristalizējušās mūspusē, kad nepieciešams ģimenes asistents?

- Nav iespējams pateikt, kas tieši atšķirīgs no citām pašvaldībām. Ģimenes asistents pamatā ir sociālais pakalpojums ar mērķi

sniegt individuālu un praktisku palīdzību ģimenēm, kuru spējas sociāli funkcionēt un iekļauties sabiedrībā dažādu sociālu, garīgu, fizisku traucējumu dēļ ir apgrūtinātas. Bet pamatā speciālisti palīdz ģimenēm ar bērniem: finanšu plānošana, palīdzības sniegšana izglītības jautājumos bērniem, kā arī emocionālā atbalsta sniegšana ģimenei.

- Nereti ģimenē nav tikai viena problēma - finansiālie jautājumi saistīti ar emocionālajiem, emocionālie ar sociālajiem. Kā izvēlēties risināmo?

- Ģimenes asistents ir kā labā roka sociālajam darbiniekam, pēc kura norādēm tiek risinātas problēmas. Gadījuma vadītājs jeb sociālais darbinieks izstrādā ģimenei rehabilitācijas plānu, izveidojot galvenos risināmos uzdevumus ģimenē. Rehabilitācijas plāna ietvaros vadītājs izvērtē ģimeni un piedāvā iespēju saņemt asistenta pakalpojumu, no tā var arī atteikties. Viss notiek pēc klientu brīvas izvēles, kā arī uzdevumi tiek izstrādāti kopā ar pašu ģimeni. Viss ir vērst uz sadarbību ar klientu un darbiniekiem. Ja klients nav vērst uz sadarbību, tad arī nav iespējams palīdzēt atrisināt galvenās problēmas. Katra ģimene ir individuāla, tas pats ir

arī ar risināmajām problēmām, bet pamatā, protams, ir bērni - viņu labklājība, izglītība, uzturs un citi ar viņiem saistīti jautājumi.

- Lai darbs būtu efektīvs, nepieciešama uzticēšanās pakalpojuma sniedzējam. Kā veidojas uzticēšanās? Kādi ir lielākie izaicinājumi, ar kuriem nācies saskarties šajā laikā?

- Kā jau minēju iepriekš, sadarbība tiek veidota ar ģimenēm, kuras pašas ir ieinteresētas pakalpojumā un vēlas saņemt palīdzību. Pēc pieredzes varu teikt, ka pamatā ir viens līdz divi mēneši ar regulāram vizītēm, lai izveidotu labu kontaktu un lai ģimene saprastu, ka asistents nav kontrolējoša, bet gan atbalsta persona. Par ģimenes asistentu strādāju pilnus divus gadus, un manā praksē ir bijušas ļoti jaukas ģimenes, ar kurām ātri izdevās izveidot sadarbību un savstarpēju uzticēšanos. Tā pamatā noteikti bija tas, ka ģimenes bija gatavas saņemt palīdzību, jo ne katrs savās mājās ielaidīs svešinieku, kurš nāks un palīdzēs risināt dažādas ikdienas lietas.

- Vai seši mēneši ir pietiekams laiks, vai arī ir ģimenes, kurām nepieciešams mazāks atbalsta laiks?

- Pamatā sadarbība ar ģimeni tiek veidota uz sešiem mēnešiem. Pēc šī perioda situācija tiek atkārtoti novērtēta, un nepieciešamības gadījumā sadarbību ir iespējams pagarināt. Ir ģimenes, kurām ir ilgstoša sadarbība ar ģimenes asistentu, un ir tādas, kurām pietiek ar sešiem mēnešiem, jo veicamie uzdevumi ir bijuši ātri atrisināmi.

- Kādi ir galvenie iegūtie rezultāti ģimenēs, ar kurām strādāts?

- Katrai ģimenei ir savi iegūtie rezultāti un panākumi, jo situācijas ir ļoti dažādas. Bet pamatā gribētu teikt, ka ģimene iegūst atbalsta personu, kura palīdzēs veicināt sociālās prasmes, lai ģimene sasniegtu konkrētus mērķus. Kādā ģimenē tā var būt bērna izglītības iegūšana (pamatskolas izglītība - aut.), citam palīdzība veselības jautājumu risināšanā.

Labklājības ministrija ir noteikusi, ka līdz ar ģimenes asistentu ģimenes saņem individuālu, praktisku, izglītojošu un regulāru sociālo pakalpojumu, kā rezultātā spēj patstāvīgi vai ar nelielu atbalstu uzlabot dzīves kvalitāti un attīstīt spējas patstāvīgi sociāli funkcionēt, iekļauties sabiedrībā un palīdzēt pašam sev.

- Cik aktuāls ģimenes asistenta pakalpojums ir Cēsu novadā?

- Pakalpojums ir aktuāls jebkurā pašvaldībā, jo, kā jau mēs zinām, sociālie darbinieki ir ļoti noslogoti, ģimeņu skaits, kas saņem šo atbalstu, ik gadu palielinās, turklāt ir ļoti daudz papīra darba. Asistents ir kā sociālā darbinieka acis un rokas ģimenēs, jo asistents regulāri piedalās ģimenes ikdienas dzīvē, bet sociālajam darbiniekam fiziski nav laika tik bieži apmeklēt ģimenes, tāpēc asistents ir lielisks pakalpojums, lai veidotu sadarbību starp ģimeni un dienestu. Ģimenes asistents ir kā mazais sociālais darbinieks. □

Lappusi sagatavojusi
IVETA ROZENTĀLE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA “Cēsu Druva”.